

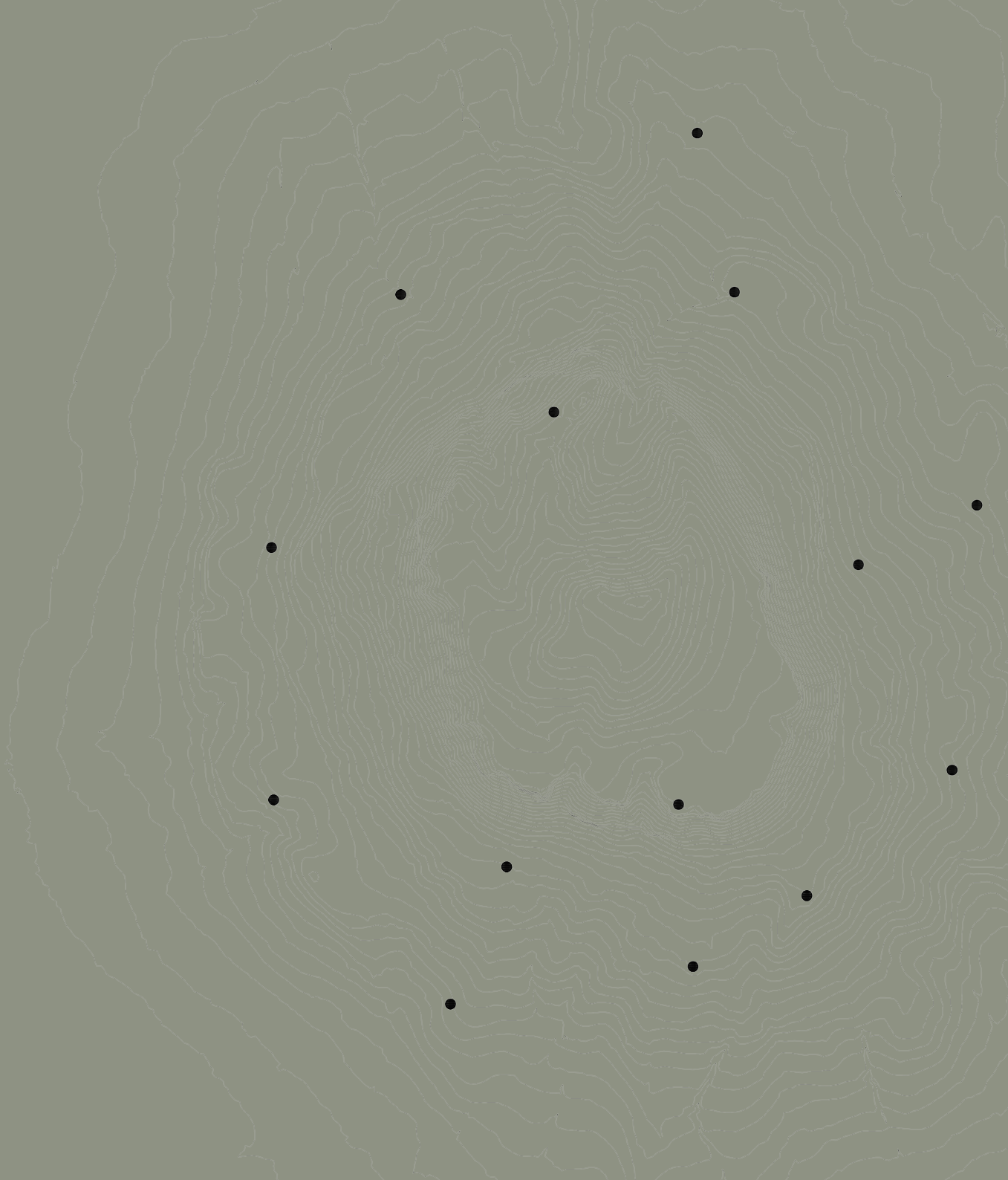
# PONTHÁLÓ

Ferenczi Natália

Marinkás Anikó

Tóth Bence

Konzulens: Szabó Dávid DLA



# ABSZTRAKT

A Somló-hegy Magyarország legkisebb borvidéke. A Balaton-felvidék tanúhegyeinek egyikeként minden körülmény adott a minőségi szőlőtermesztéshez, bortermeléshez. A természeti adottságok és az évszázadok folyamán kialakult telekosztás eredményeként az épületállomány léptékében hasonló, építészeti minőségében változatos, távolról egységes arculatot mutat. A tulajdoni viszonyok, az épületek minősége és a hely identitása nem nagyléptékű beavatkozást tesz szükségessé. A házakon jelenleg kevés funkció osztozik, melyek nem szolgáltatnak megfelelő infrastruktúrát a növekvő turisztikai igényeknek. Az elmúlt évek során a hegyre látogatók száma megnőtt, de ezzel a szálláshely kínálat nem tudott lépést tartani. Erre jelenthet léptékhelyes megoldást egy, a hegyen elszórtan telepített kisléptékű szálláshelyek hálózata.

A cél egy olyan rendszer kialakítása, amely illeszkedik a terület meglévő, sajátos szövetébe és pontjaival turisztikai hálózatot feszít ki a domborzatra. Több, pontszerű gesztus elhelyezése ideális, amely nem bontja meg a hely és ember intim kapcsolatát.

Fontos, hogy a hozzáadott elemek ne bontsák meg a táj harmonikus egyensúlyát. A hely szelleme és identitása meghatároz egy jellegzetes légkört, ahol a beavatkozás olyan tervezői attitűdöt kíván, ami szem előtt tartja a tájat és képes összhangban működni vele. Tervünk ezen hálózat megfelelő elemeinek megtalálására és lehelyezésére törekszik.



forrás: [www.flickr.com](http://www.flickr.com)

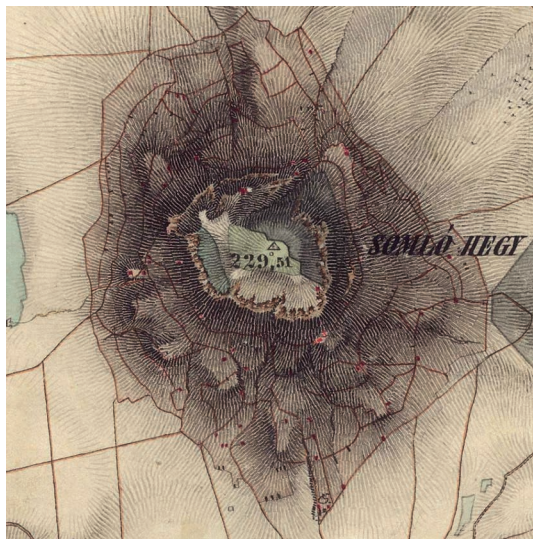


# A HELY

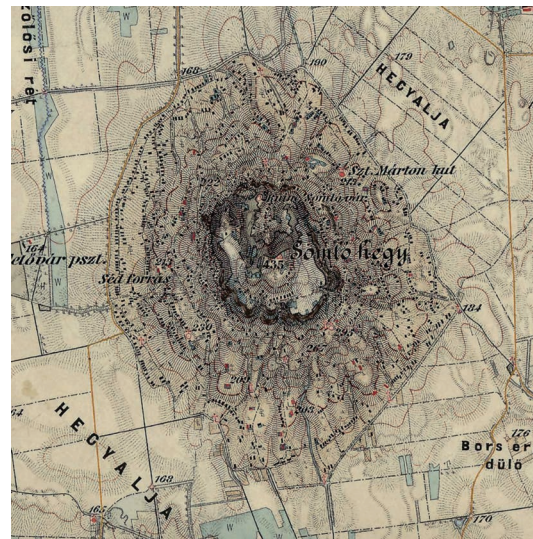
A Somló a Dunántúl északi részén húzódó Balaton-felvidék bazalt-hegyeként a kőkor óta lakott terület. A vulkanikus tanúhegyet a természeti erők évezredek alatt alakították mai formájára. Az emberi jelenlét által bekövetkezett változások, melyek elsősorban a hegytetőn figyelhetőek meg, feltehetően a bronz és vaskorban kezdődtek. A középkorban megépült a napjainkban is értéket képviselő vár, és máig a hegy szakrális központjait jelentő kápolnák. A későbbi használatot főként a szőlőművelés jelentette. Az utóbbi évszázadokban a korábbi birtoktömbök elaprózódtak, így jött létre a többszáz pincéből és présházából álló elszórt, változatos épületállomány. Számosságuk változását az alábbi térképek szemléltetik, napjainkban számuk 1800 köré tehető.



Első katonai felmérés 1782-1785  
55 épület



Második katonai felmérés 1819-1869  
109 épület



Harmadik katonai felmérés 1869-1887  
852 épület

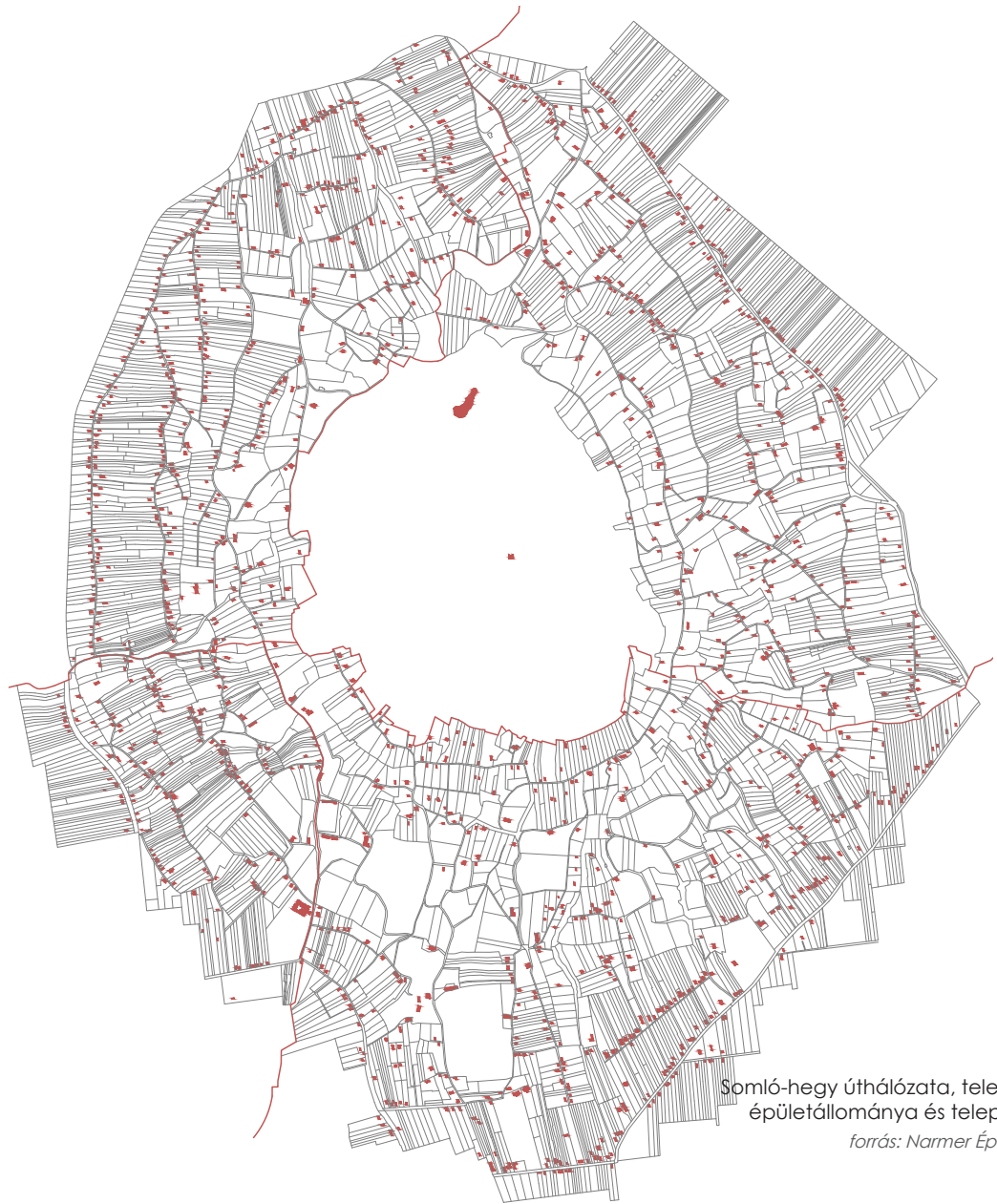


Habsburg Kataszteri térkép 1857  
989 épület

képek forrása: [www.mapire.eu](http://www.mapire.eu)



A hegy földrajzi egységén településszerkezetileg négy település osztozik, Somlóvásárhely, Somlójenő, Somlószlős és Doba. Kedvező megközelítést biztosítja a 8-as főút és a jól kialakított tömegközlekedés, így a hegy lábánál elhelyezett buszmegálló és a somlóvásárhelyi vasútállomás. A látogatottságot növelik a hegyet átszelő túraútvonalak is. Úthálózata szabálytalan és szerteágazó, a helyi bazaltsípkok kövéből épített támfalakkal határolt utak alkotják.



Somló-hegy úthálózata, telekfelosztása, épületállománya és településhatárai

forrás: Namer Építészeti Stúdió

Az épületállomány változatosságát a különböző textúrák, az anyag- és formahasználat sokszínűsége adja. A mégis egységes kép az épületek hasonló léptéke, jellegzetes telepítése következtében alakul ki. Az utóbbi években jelentős változások figyelhetők meg, mind a környezeti, mind az épített elemek rendszerében. Szilárd burkolatú utak készültek, a leromlott állapotú, de értékes pincék egy része felújítva új funkciót kapott, mint például vinotéka, bormúzeum, bemutató hely. Ezzel egyidejűleg megjelentek a korábbi léptékből kitűnő, nagyobb méretű pincészetek épületei, ezzel megtörve az eddigi állomány egységét.



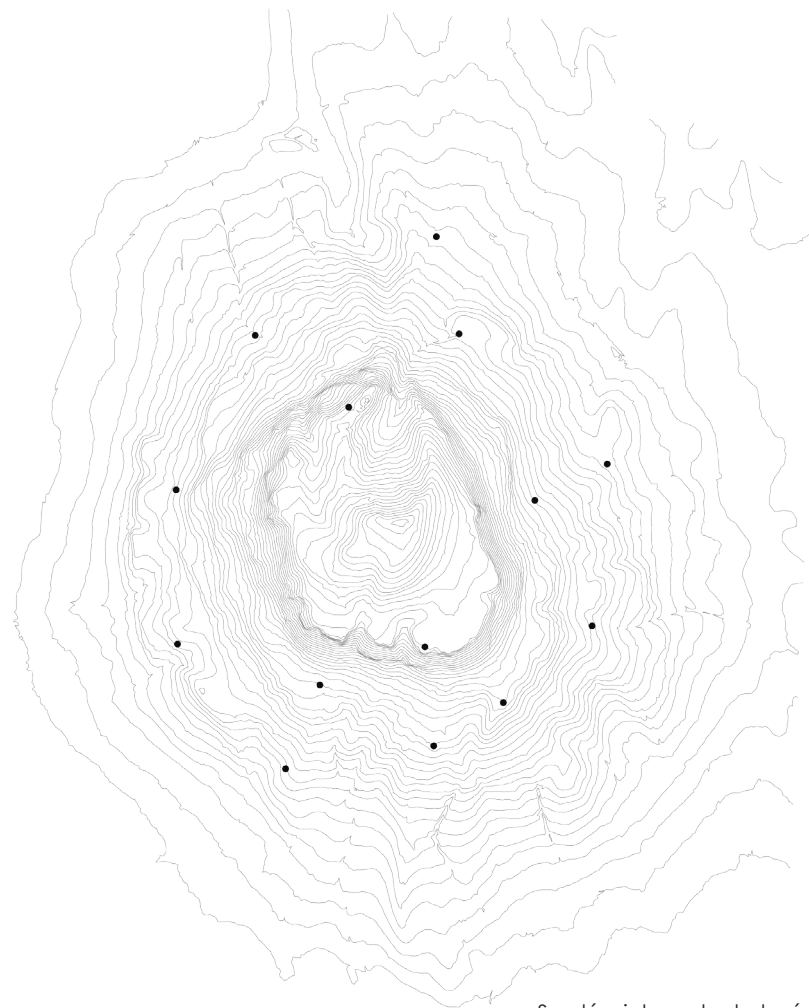
Somlói pincék, présházak főhomlokzati rajzai

forrás: A Somlóhegy Építészeti Atlasza

# KONCEPCIÓ

Az utóbbi években fellendült turizmussal a szálláshely kínálat nem tudott lépést tartani. Tervünk elsősorban ezen hiányzó szállás funkciók lehelyezésére tesz javaslatot. Ezek hiánya Somlón globális probléma, ezért egyetlen pontra koncentráció helyett elszórt, organikus, a helyi léptékbe illeszkedő, de a meghatározó épületállománynál kisebb elemeket telepítünk. A várhoz tervezett kilátó a hálózat kiegészítő eleme.

A kabinok több helyszínen való megjelenése kialakít egy új, a hely megismerését segítő réteget. A szállások kis igény szintje miatt méretük és felszereltségük minimális, ösztönözve az ide látogatókat a kimozdulásra és a hegy felfedezésére. A kabinok a hegy megfelelő pontjaihoz illesztve szerves részét képezik a helyi turisztikának. Megjelenésük a Somló természetes kőzet anyagát idézik.



Somló szintvonalas helyszínrajza,  
a kabinok elhelyezésével  
modell: Namer Építészeti Stúdió



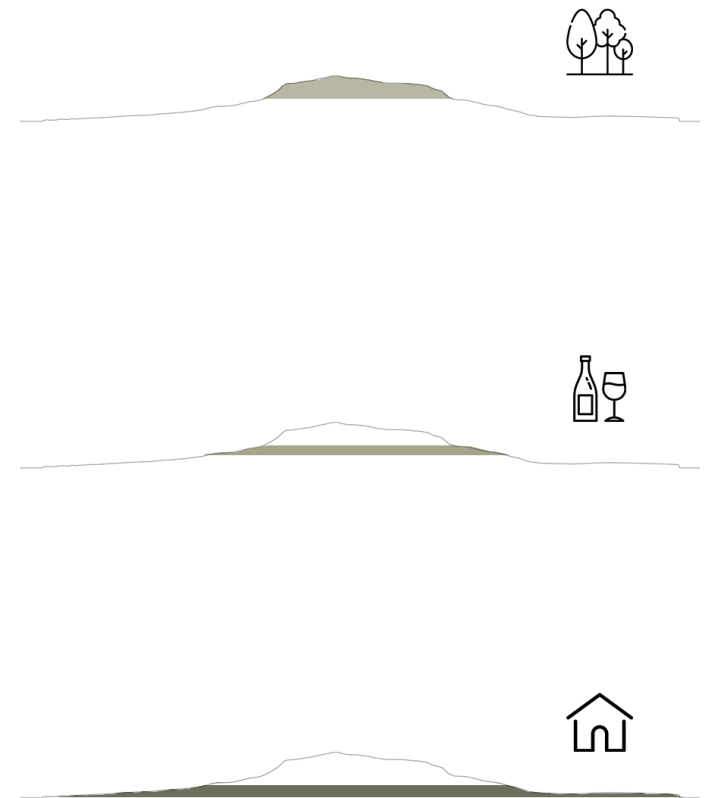
A vár mellett található bástya-rom határhelyzete több rétegben hat az általunk tervezett kilátó koncepciójára. A mindössze egy irányból megközelíthető egykori falazat romja különleges helyzetet teremt, a három oldalról meredek rézsűvel határolt leomlott falak jelenléte önmagában is egyfajta „kilátóvá” emelkedik ki környezetéből. Ennek megtartása mellett, Moreau eredeti rendszerébe illesztve létrehozunk egy új, irányítottabb kitekintési lehetőséget is. Pontos rekonstrukciós adatok hiányában új, a régitől eltérő formavilágot és anyaghasználatot mutat, ezzel elkülönül a meglévő épületrészletektől. Azonban fontos, hogy ezen új elem léptéke visszafogott legyen, mert a vár környezetének fő kilátási pontján helyezkedik el, így nem szabad, hogy optikailag lezárja a kitaruló teret.



# TELEPÍTÉS

A Somlón alapvető domborzati adottságainak következményeként három beépítési jelleg különböztethető meg. A hegy szoknyáján főként a '80-as, '90-es évek lakó funkciókat tartalmazó házai állnak. A középső dűlőkön borospincék, présházak és szőlőbirtokok helyezkednek el. Itt a legerősebb ember és a hegy egymásra hatása. A hegyoldalt átszövő szőlőbirtokok és kőtámfalak egyszerre idomulnak a domborzathoz és formálják is a tájat. A harmadik, legfelső részben megszűnik az aktív emberi jelenlét, a természet veszi át a főszerepet. Ezen tényezők miatt a kabinok elhelyezéséhez a középső területeket választottuk.

A megfelelő telepítési pontok megtalálásához a hegy több szempontból való elemzése, megismerése szükséges. A Somlót domborzati, történeti, turisztikai, úthálózati, infrastrukturális és kulturális adottságok szerint vizsgáltuk. Beépítéseinket ezen jellemzők alapján választottuk, így jó kilátással rendelkező területeken, fontosabb találkozási pontoknál, szakrális helyszínek és útkereszteződések közelébe telepítettük őket.

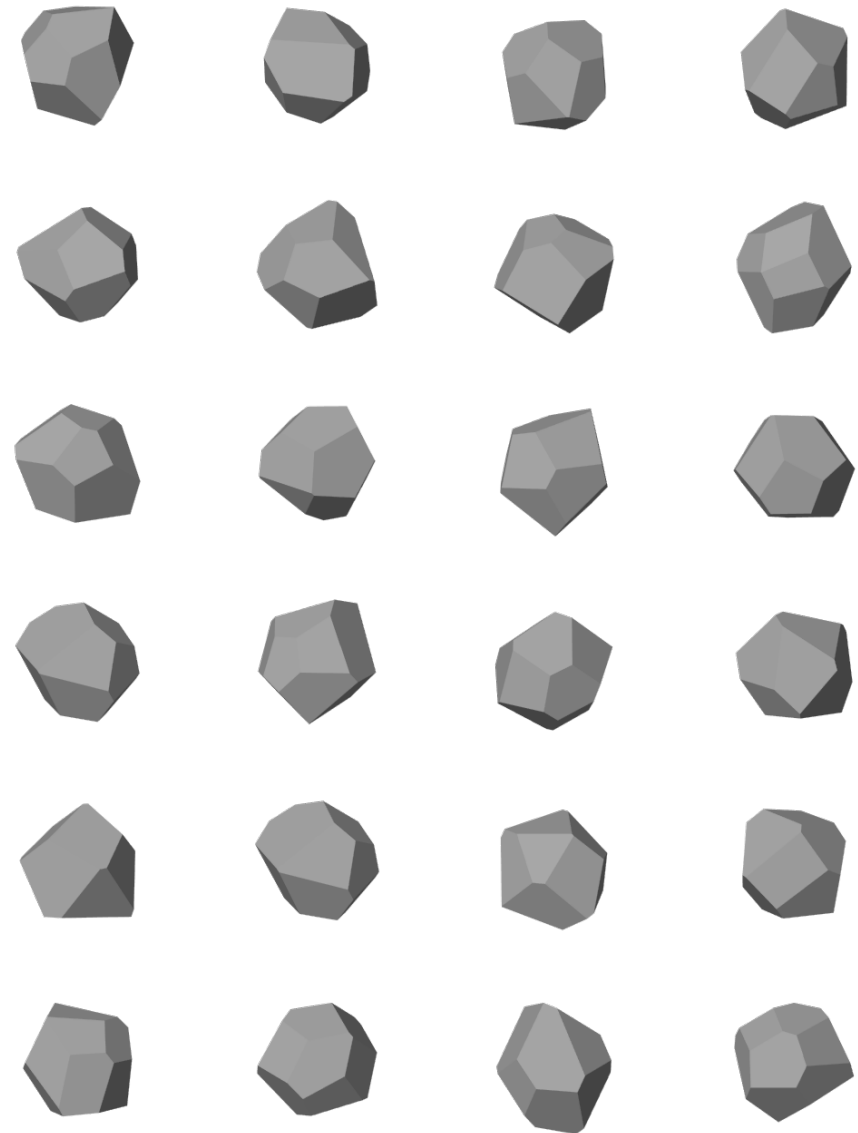


A hegy metszetei  
modell: Namer Építészeti Stúdió

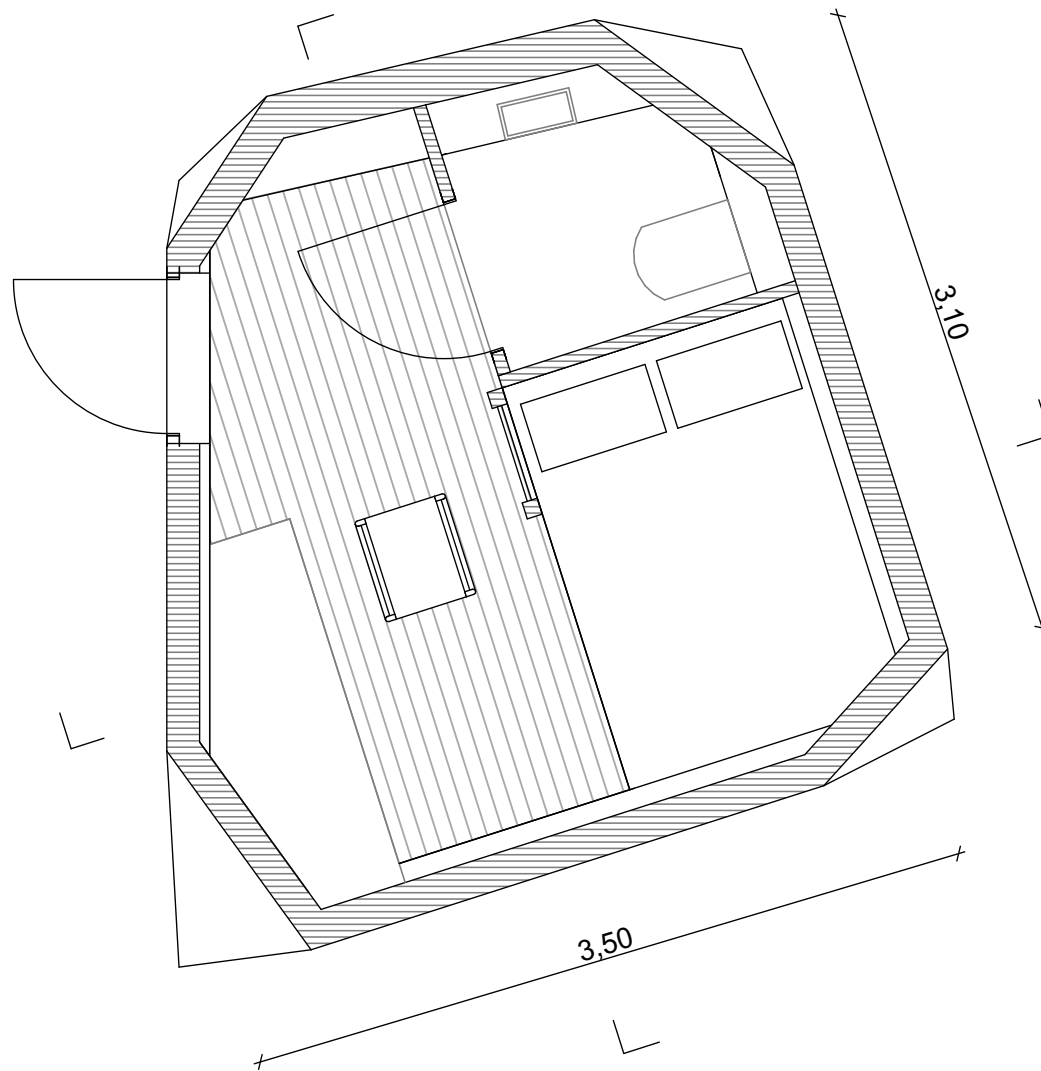
# KABINOK

Formai kialakításuk során a természetbe illesztésükön volt a hangsúly, megjelenésük kisebb méretű sziklákat idéz. Burkolatuk megválasztása szintén a környezetbe simítja, alapvetően kortárs kinézetüket. A bazaltos szín és érdes textúra árnyalja a hely egyszerűsége és az installációs, különleges alakzatok közti kontrasztot. A helyi lépték megtartása érdekében méretük és felszereltségük minimális, 2-4 fő elszállásolásra elegendő.

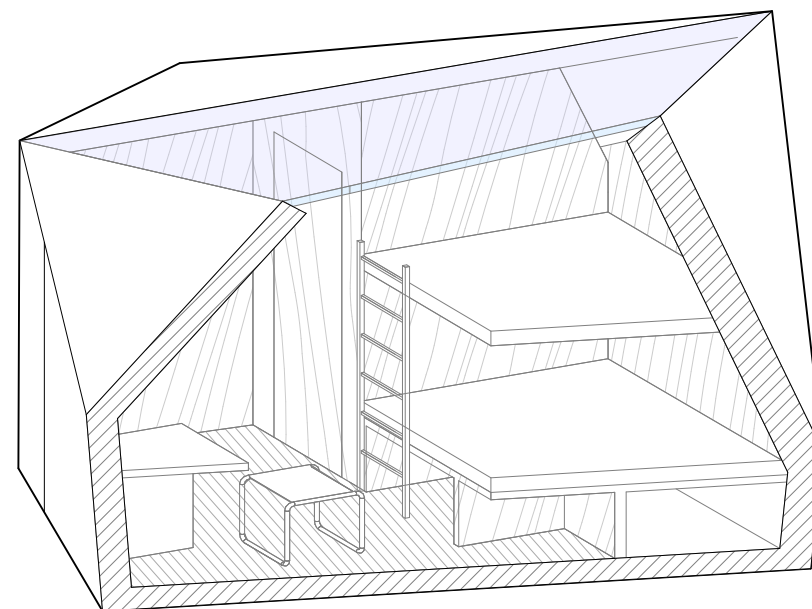
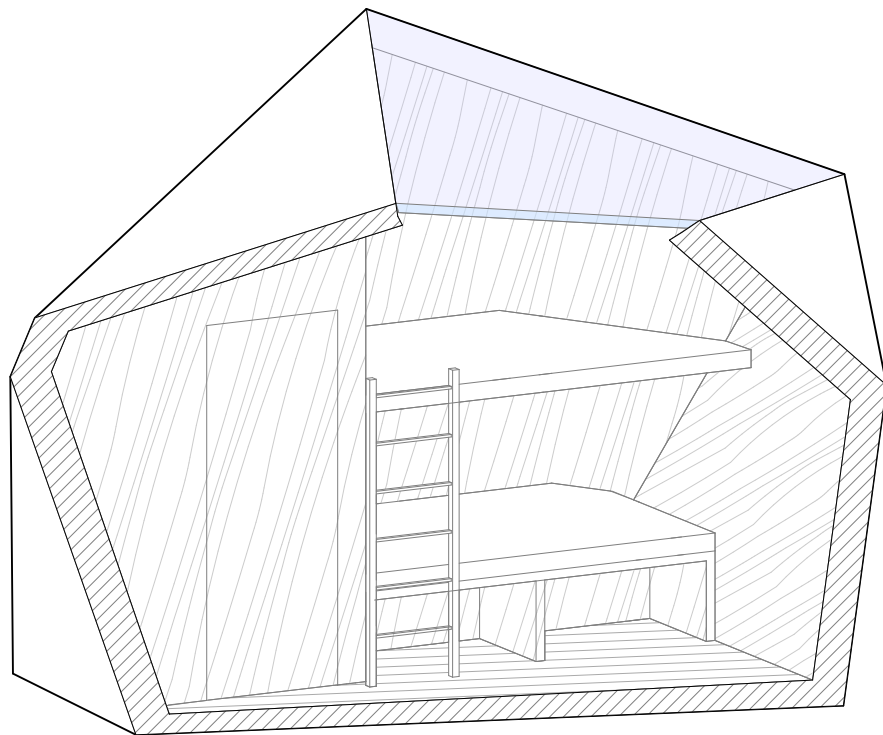
Az idő- és munkaerő-igény minimalizálása, valamint az egyszerű szállíthatóság érdekében az építmények könnyen szerelhető elemekből állnak. A felhasznált CLT panelek szerkezeti tulajdonságai kellemes belső környezetet biztosítanak, valamint az ökológiai lábnyom csökkentésében is fontos szerepet játszanak. Tömegüknek köszönhetően jó hőtároló, hangszigetelő és tűzvédelmi képességgel rendelkeznek.







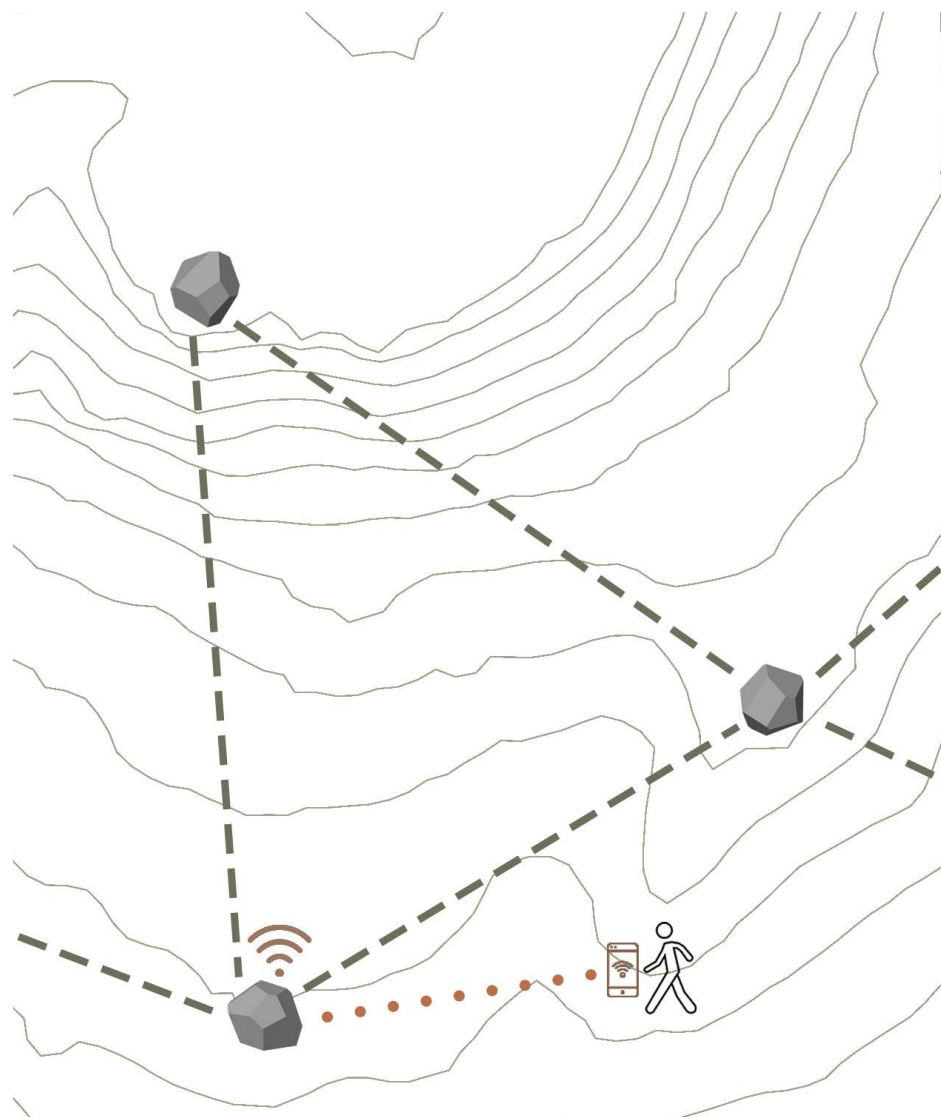
Kabin alaprajz



Axonometrikus metszetek

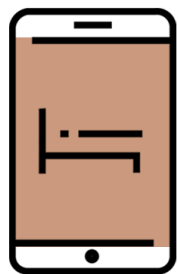
# MŰKÖDÉS

Tervünk együttműködése a Somlói turizmussal a kabinok hálózatos elrendezésén alapul. Az elszórtan lehelyezett, installáció jellegű mikroépületek színesítik és bővítik a meglévő szálláshely kínálatot. Egymástól való távolságuk és szeparált használhatóságuk miatt működtetésükhöz a lehető legkevesebb emberi jelenléttel célszerű, emiatt bérlésükre egy mobil applikáción keresztül van lehetőség. A kabin és időpont kiválasztásától kezdve a kijelentkezésig minden megoldható az alkalmazáson keresztül. Kiegészítő szolgáltatásként helyi borválogatások berendelésére is lesz lehetőség, hogy az esti borozásokról már később ne kelljen gondoskodni. Méretükből és elhelyezkedésükből adódóan szerves és egyedi részét képezik a hegy életének. Egyedülálló lehetőséget nyújtanak túracsoportok részére, valamint a helyi bortúrák résztvevőinek számát is gyarapíthatják.

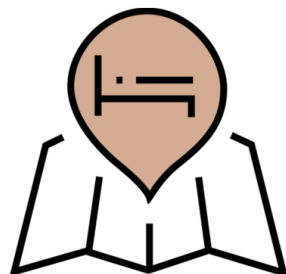
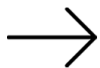


Helyszínrajzi részlet a kabinok hálózatával

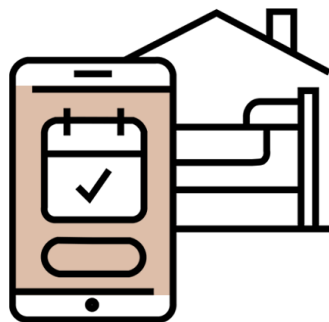




mobil applikáció



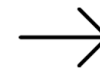
helyválasztás



időpont foglalás



online fizetés

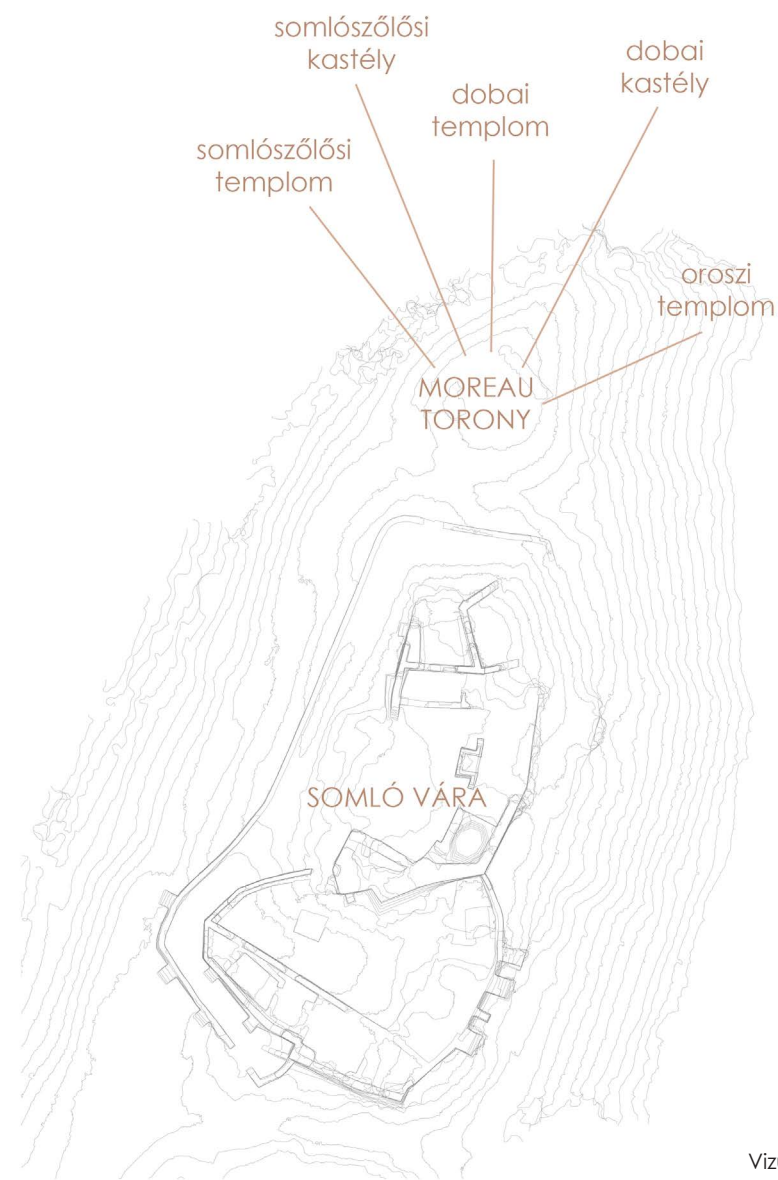


NFC kulcs

Használat

# KILÁTÓ

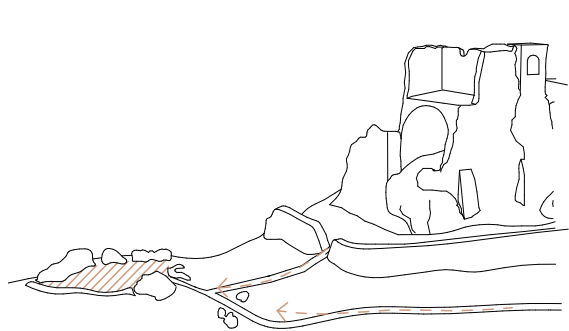
Kialakított hálózatunk funkcionálisan elkülönülő eleme a vár mellé telepített kilátó. A bástya-rom jelenlegi állapotában kissé súlytalan, külölegessége elhelyezkedésében rejlik. Egyrészt domborzati határhelyzetéből adódóan a legmegfelelőbb kitekintési pontot jelöli a vár környezetében, másrészt korábban a Dobai oldal sugaras úthálózatának egyik fő tengelyén helyezkedett el. Ezeket a tengelyeket Moreau határozta meg a Dobai kastély tervezése során, ma rendszerének elemei közül egyedül a somlói bástya hiányzik. A rom az évtizedek során új funkciót kapott a túrázók által. Jelen állapotában pihenőhelyként és kitekintési pontként funkcionál, azonban a régi rendszerbe való visszaállításához szükségesnek tartjuk az épített jelleget, hiszen a többi tengely végpontjain is épületek helyezkednek el.



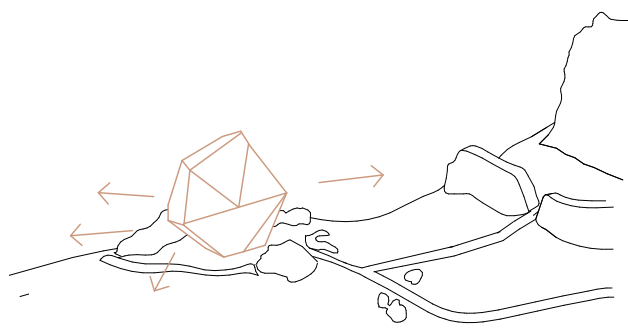
Vizuális kapcsolatok  
modell: Namer Építészeti Stúdió

A vár műemlékvédelmi terület, így utólagos formálását minimális beavatkozással kell kivitelezni. Meglévő épületrészeit érintetlenül hagyva, rendezzük a rom környezetét és egyértelműsítjük bejárhatósági irányait, úthálózatát, melyek a régi bástyában találkoznak és érnek véget. Ezeket jelzésszerű, a közlekedést megkönnyítő burkolatokkal látjuk el.

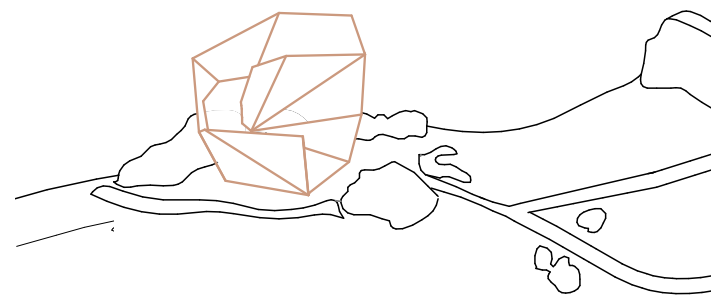
A tervezett kilátó harmonizál hálózatunk többi elemével installációs jellegében, formavilágában és anyaghasználatában. Formálása elkülöníti a meglévő, védett maradványoktól. Tervünk a bástya-rom körvonalán belül marad, reagál a Moreau féle térszervezési tengelyek pontjaira és a várra, valamint újraértelmezi a kitekintést. Tektonikus formáján a nevezetes pontok irányában kiszögelléseket, "megállókat" helyeztünk el. Léptékében nem domináns, ezzel meghagyva a vár uralkodó szerepét és a terület átlátható jellegét és a szabad kilátást.



megközelítés, bástya-rom



szikla forma, vizuális kapcsolat



megnyitás a kitekintés érdekében





A vár helyszínrajza



# ÖSSZEGZÉS

Tervünkben az egész hegyet érintő szálláshiányra valamint a vár mellett található bástya-rom helyzetének újraírására teszünk javaslatot. A kialakított szálláshely hálózat elszórtságával képes lefedni az egész hegyet, formavilágával új színt hoz a meglévő épületállományba, léptékében és anyaghasználatában mégsem konkurál vele. A bástya-romhoz épített installáció ennek a hálózatnak kiegészítő eleme. A műemlékvédelem alapelveit tiszteletben tartva, tárgyként működő installáció elkülönül az épületmaradványoktól.

Beavatkozásaink hozzájárulnak a hegy turizmusának fejlődéséhez, Magyarországon ritka, különleges szálláslehetőséget biztosítanak.



Látványtervek  
képek: Ferenczi Natália, Marinkás Anikó

# FORRÁSOK, HIVATKOZÁSOK

Vasáros Zs.-Dávid D.-Ferenczi N. (szerk./eds.) - A Somlóhegy Építészeti Atlasza Architectural Atlas of the Somló Hill. Budapest, 2020.

Kisberzsényi-Nagy György

- Az építészet láthatatlanstruktúrái, 2017, Somló.

Narmer Építészeti Stúdió

BME Ipari- és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék

[www.mapire.eu](http://www.mapire.eu)

Fotók: Ferenczi Natália, Marinkás Anikó

Légifotók: Takáts Bendegúz

Terepmodellek: Nagy Gábor, Takáts Bendegúz





# PONTHÁLÓ

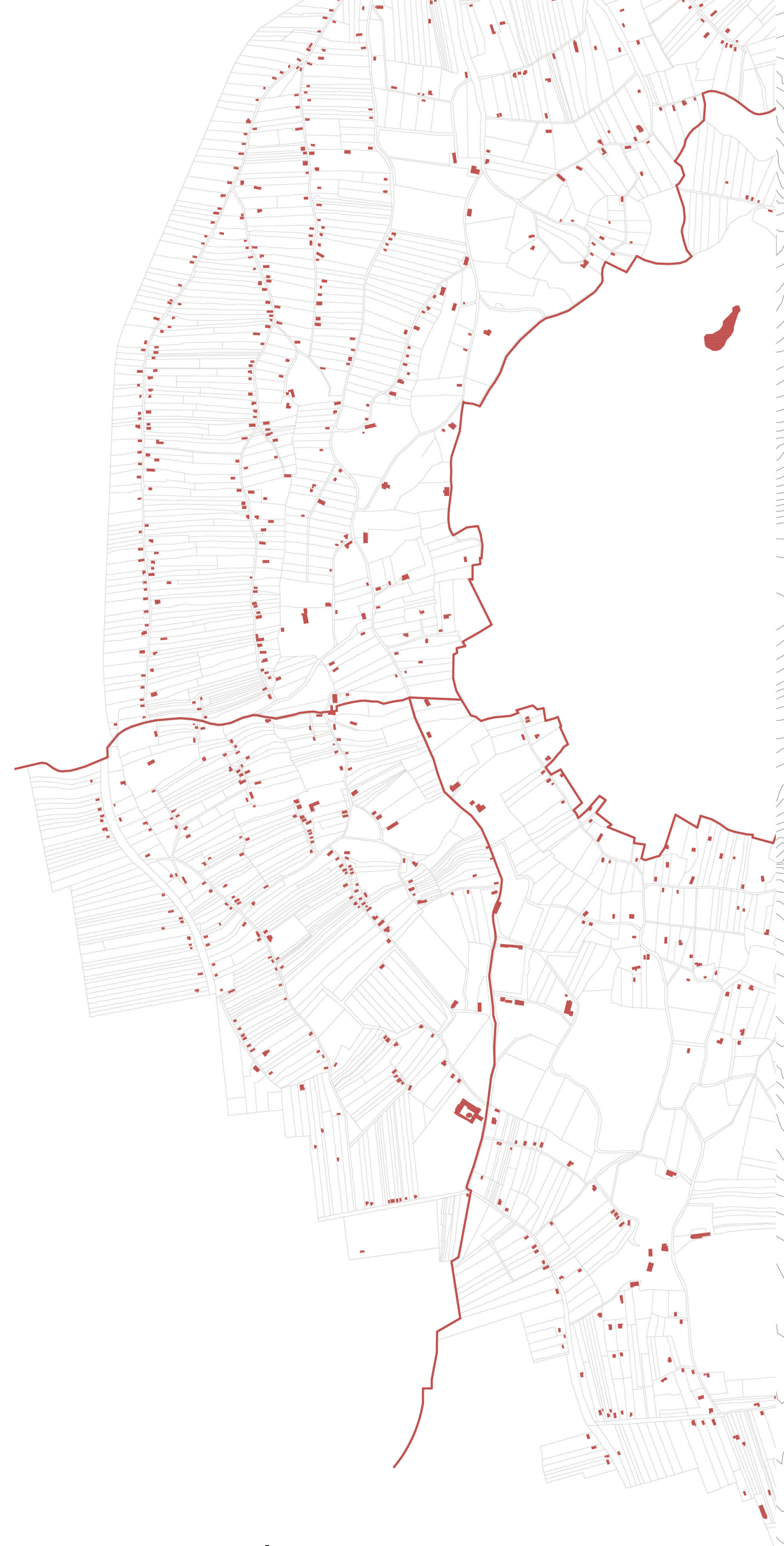
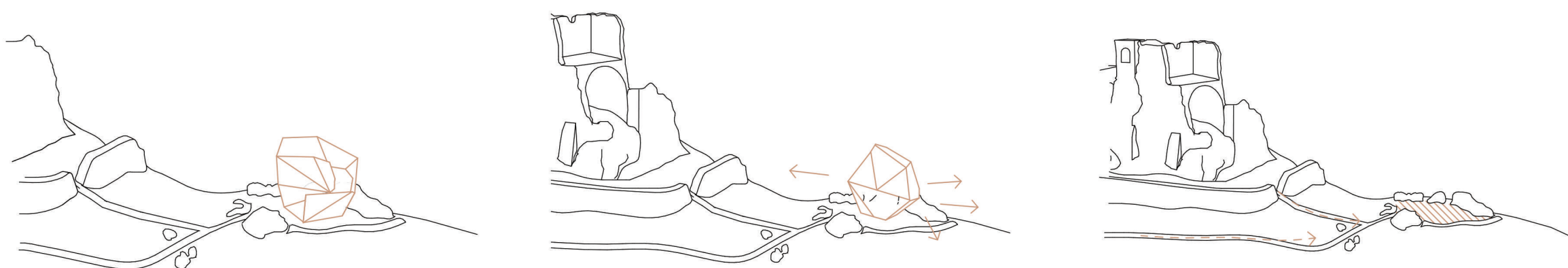
## HELY

Az épületállomány változatosságát a különböző textúrák, az anyag- és formahasználat sokszínűsége adja. A mégis egységes kép az épületek hasonló léptéke, jellegzetes telepítése következtében alakul ki.

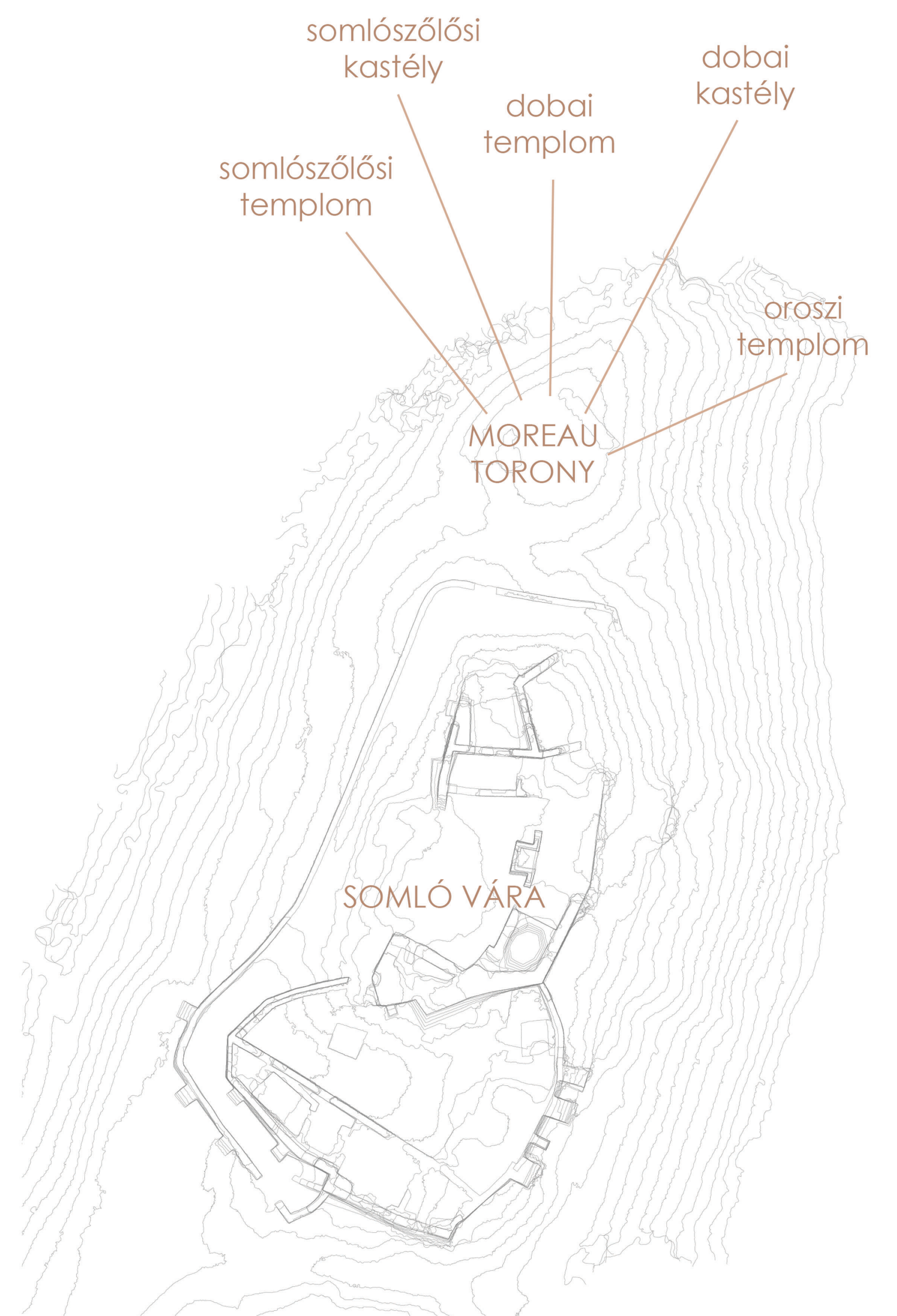


## KILÁTÓ

A mindössze egy irányból megközelíthető egykori falazat romja különleges helyzetet teremt, a három oldalról meredek részüvel határolt leomlott falak jelenléte önmagában is egyfajta „kilátóvá” emelkedik ki környezetéből. Ennek megtartása mellett, Moreau eredeti rendszerébe illesztve létrehozunk egy új, irányítottabb kitekintési lehetőséget is. Pontos rekonstrukciós adatok hiányában új, a régitől eltérő formavilágot és anyaghasználatot mutat, ezzel elkülönül a meglévő épületrészletektől. Azonban fontos, hogy ezen új elem léptéke visszafogott legyen, mert a vár környezetének fő kilátási pontján helyezkedik el, így nem szabad, hogy optikailag lezárja a kitáruló teret.



## VIZUÁLIS KAPCSOLATOK



## Pontháló

szervezők: Ferenczi Natália, Marinkás Anikó, Tóth Bence  
konzulens: Szabó Dávid DLA

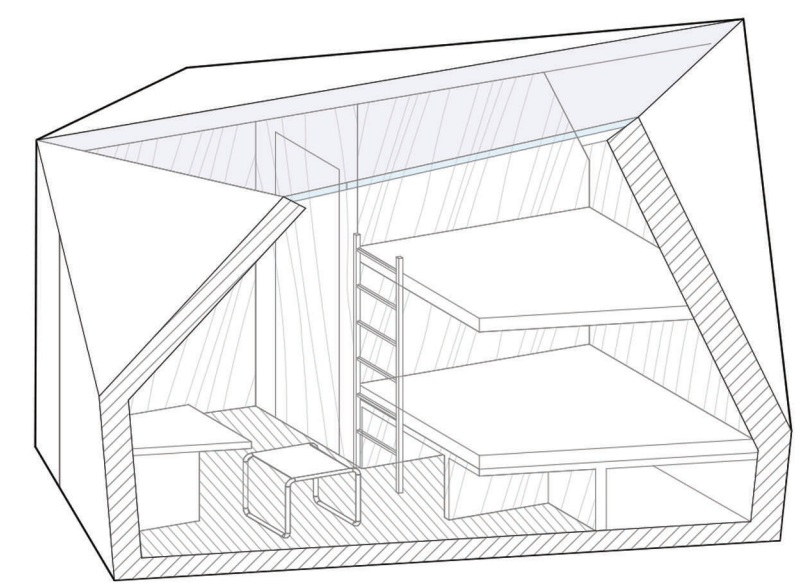
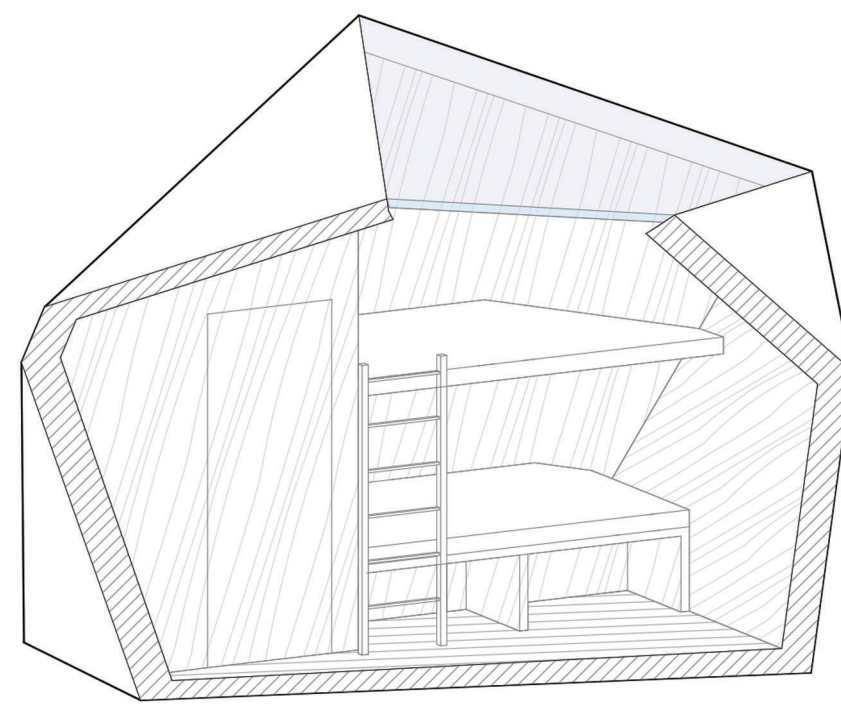


## TELEPÍTÉS

A Somlót domborzati, történeti, turisztikai, úthálózati, infrastrukturális és kulturális adottságok szerint vizsgáltuk. Beépítéseinket ezen jellemzők alapján választottuk, így jó kilátással rendelkező területeken, fontosabb találkozási pontoknál, szakrális helyszínek és útkereszteződések közelébe telepítettük őket.

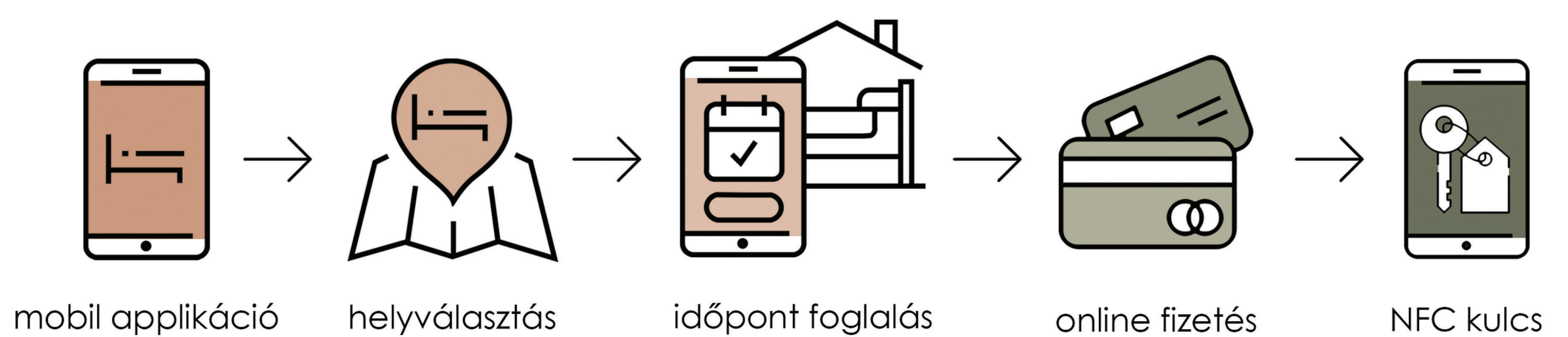
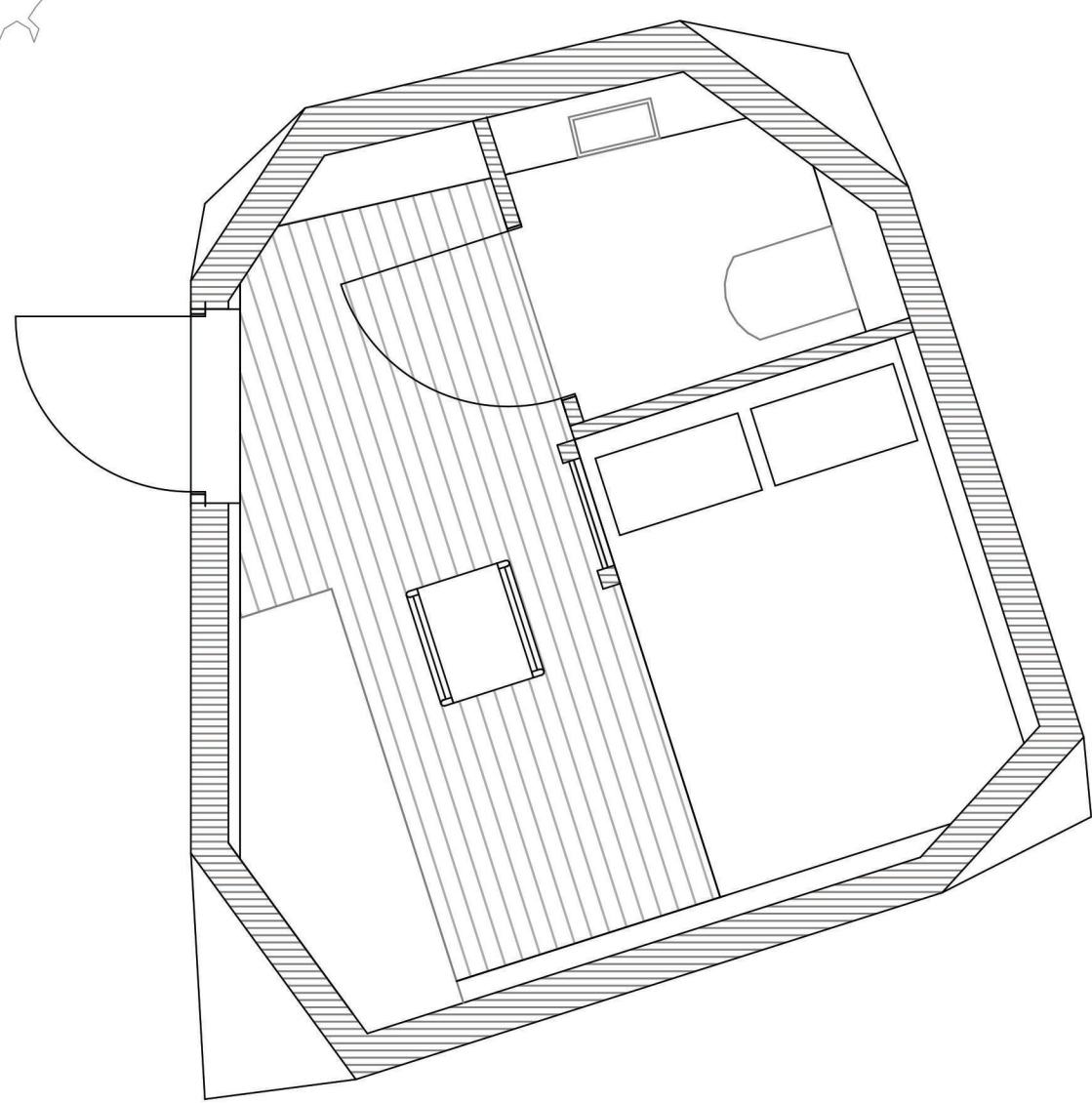
## KABINOK

A kabinok több helyszínen való megjelenése kialakít egy új, a hely megismerését segítő réteget. A szállások kis igény szintje miatt méretük és felszereltségük minimális, ösztönözve az ide látogatókat a kimozdulásra és a hegy felfedezésére.



## MŰKÖDÉS

Az elszórtan lehelyezett, installáció jellegű mikroépületek színesítik és bővítik a meglévő szálláshely kínálatot. Egymástól való távolságuk és szeparált használhatóságuk miatt működtetésükhöz a lehető legkevesebb emberi jelenléttel célszerű, emiatt bérlésükre egy mobil applikáción keresztül van lehetőség.



## Pontháló

szervezők: Ferenczi Natália, Marinkás Anikó, Tóth Bence  
konzulens: Szabó Dávid DLA